

KİMYASAL SİLAHLARIN GELİŞTİRİLMESİ, ÜRETİMİ, STOKLANMASI VE KULLANIMININ YASAKLANMASI HAKKINDA KANUN

Kanun Numarası : 5564
Kabul Tarihi : 14/12/2006
Yayımlandığı Resmî Gazete : Tarih : 21/12/2006 Sayı : 26383
Yayımlandığı Düstur : Tertip : 5 Cilt : 46

Amaç ve kapsam

MADDE 1 – (1) Bu Kanunun amacı, kimyasal silahların geliştirilmesi, üretimi, stoklanması ve kullanımının yasaklanmasına ilişkin esas ve usûllerin düzenlenmesidir.

(2) Bu Kanun, izin verilen haller dışında, söz konusu fiilleri işleyenlere verilecek cezaları ve ilgili mercii tarafından alınacak önlemleri kapsar.

Tanımlar

MADDE 2 – (1) Bu Kanunda geçen;

a) Sözleşme: Türkiye tarafından 13/1/1993 tarihinde Paris'te imzalanan ve 4/4/1997 tarihli ve 4238 sayılı Kanunla onaylanması uygun bulunan "Kimyasal Silahların Geliştirilmesinin, Üretiminin, Stoklanması ve Kullanımının Yasaklanması ve Bunların İmhası ile İlgili Sözleşme"yi,

b) Kimyasal silah: Bu Kanunla yasaklanmayan amaçlarla kullanıldıkları ve cins ve miktarlarının bu amaçlarla tutarlı olduğu durumlar hariç olmak üzere, toksik kimyasal maddeler ve bunların prekürsörlerini; toksik kimyasal maddelerin, savaş gereçleri ve aygıtlarının kullanımı sonucunda ortaya çıkacak olan zehirleyici nitelikleri yoluyla ölüme veya başka bir hasara yol açmak üzere özel olarak tasarımı yapılmış olan herhangi bir cihazı, aparatı veya düzeneği; bu savaş gereçleri ve aygıtlarının kullanımıyla doğrudan doğruya ilişkili bir biçimde kullanılmak üzere özel olarak tasarımı yapılmış olan herhangi bir cihazı, aparatı veya düzeneği,

c) Toksik kimyasal madde: Kökenine veya üretim biçimine ve tesislerde, savaş gereçlerinde veya bir başka yerde üretilmelerine bağlı kalmaksızın, yaşam süreçleri üzerindeki kimyasal etkisi yoluyla, insanlarda veya hayvanlarda ölüme, geçici veya daimi engelliliğe neden olabilecek ve bu Kanunun eki cetvellerde yer alan kimyasal maddeleri,¹

ç) Prekürsör: Hangi yöntemle olursa olsun, bir zehirli kimyasal maddenin üretimi sırasında herhangi bir aşamada rol oynayan bir kimyasal reaktanı,

d) Farklı kimyasal maddeler (Diğer organik kimyasallar): Tüm karbon bileşimlerinden oluşan kimyasal bileşimler sınıfına ait olan karbonun oksitleri, sülfürleri, metal karbonatları ve metal-karbon bileşimleri hariç, bu Kanuna ekli cetvellere alınmamış, sentez yoluyla elde edilen farklı organik kimyasallar ve fosfor, kükürt ve florin elementlerini içeren organik maddeleri,

¹ 25/4/2013 tarihli ve 6462 sayılı Kanununun 1 inci maddesiyle, bu bentte yer alan "sakatlığa" ibaresi "engelliliğe" şeklinde değiştirilmiştir.

e) Toplumsal olayları denetim altında tutmakta kullanılan gereçler: Bu Kanuna ekli cetvellerde gösterilmeyen, insanlarda, kimyasal maddeye maruz kaldıktan kısa bir süre sonra ortadan kaybolan, duyuşal tahriş veya güçsüz kılıcı fiziksel etkileri süratle meydana getirebilen herhangi bir kimyasal maddeyi,

f) Yasaklanmamış amaçlar: Sinaî, tarımsal, bilimsel araştırmayla ilgili, tıbbî, farmasötik veya diğere barışçı amaçlara yönelik etkinlikleri; toksik kimyasal maddelere karşı korunmayla ve kimyasal silahlara karşı korunmayla doğrudan doğruya ilişkili olan amaçları; kimyasal silahların kullanımıyla ilişkili olmayan ve kimyasal maddelerin zehirli özelliklerinin bir savaş yöntemi olarak kullanımına bağılı olmayan askerî amaçları; iç karışıklıkların bastırılması da dahil olmak üzere asayişin sağlanmasıyla ilgili amaçları, ifade eder.

Toksik kimyasal maddeler ve bunların prekürsörlerine ilişkin cetveller

MADDE 3 – (1) Toksik kimyasal maddeler ve bunların prekürsörleri bu Kanunun eki (1), (2) ve (3) sayılı cetvellerde gösterilmiştir. Bu cetvellerde Sözleşme uyarınca yapılması gereken değışiklikler Cumhurbaşkanınca tespit olunarak Resmî Gazetede yayımlanır.²

Yetki ve sorumluluklar

MADDE 4 – (1) Bu Kanun kapsamında yasaklanmamış amaçlar için Kanuna ekli cetvellerde yer alan toksik kimyasal maddeler ve prekürsörleri ile farklı kimyasal maddelerin (diğere organik kimyasalların) geliştirilmesi, üretilmesi veya elde bulundurulması amacıyla ilgili her türlü tesisin kurulması, işletilmesi bu Kanuna ekli (1) sayılı cetvelde yer alan kimyasal maddelerle ilgili olarak 5 inci maddenin dördüncü fıkrasında istisna tutulan faaliyetler Sanayi ve Ticaret Bakanlığının iznine tâbidir. Söz konusu iznin verilmesine ilişkin esaslar yönetmelikte düzenlenir. Bu izni almaksızın faaliyet gösterdiği tespit edilen tesisler Sanayi ve Ticaret Bakanlığınca süresiz olarak kapatılır. Söz konusu tesislerin bu Kanun hükümlerine uygun olarak faaliyet gösterip göstermediklerinin tespit edilmesi için Sanayi ve Ticaret Bakanlığı tarafından bu tesislerde denetim yapılabilir. Denetim esnasında bu Kanun hükümlerine uygun hareket etmedikleri tespit edilen tesislerin işletme izinleri iptal edilebileceğı gibi bu tesisleri işletenler, Sanayi ve Ticaret Bakanlığınca otuzbin Türk Lirası idarî para cezasıyla cezalandırılırlar. Sanayi ve Ticaret Bakanlığı, verilen idarî cezaları yedi gün içinde ilgili işletenin bağılı olduğu meslek kuruluşuna bildirir.

(2) Kanun hükümlerine aykırı olarak bulundurulduğu tespit edilen toksik kimyasal maddeler ve bunların prekürsörlerinin mülkiyeti 30/3/2005 tarihli ve 5326 sayılı Kabahatler Kanunu uyarınca kamuya geçirilir.

(3) Bu madde, serbest bölgelerde ve özel mevzuatı gereğı bu nitelikte kabul edilen yerlerdeki tesisler bakımından da uygulanır.

² 2/7/2018 tarihli ve 700 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamenin 175 inci maddesiyle bu fıkrada yer alan “Bakanlar Kurulunca” ibaresi “Cumhurbaşkanınca” şeklinde değıştirilmiştir.

Yasaklanan faaliyetler ve uygulanacak cezalar

MADDE 5 – (1) Kimyasal silah geliştiren, üreten, bir başka şekilde elde eden, stoklayan, elde tutan, doğrudan veya dolaylı yoldan bir başkasına kimyasal silah devreden kimseye beş yıldan sekiz yıla kadar hapis ve onbeşbin güne kadar adlı para cezası verilir.

(2) Kimyasal silah kullanan kimseye on yıldan onbeş yıla kadar hapis ve yirmibin güne kadar adlı para cezası verilir.

(3) Bu Kanunda yer alan suçlarla ilgili olarak 26/9/2004 tarihli ve 5237 sayılı Türk Ceza Kanunu hükümleri ile diğer özel kanunlardaki ceza hükümleri saklıdır.

(4) Bu Kanuna ekli (1) sayılı cetvelde yer alan kimyasal maddeler aşağıda belirtilen haller hariç olmak üzere üretilemez, iktisap edilemez, elde bulundurulamaz veya kullanılamaz:

a) Kimyasal maddelerin bilimsel araştırmayla ilgili farmasötik veya koruyucu amaçlarla kullanılması.

b) Kimyasal maddelerin türlerinin ve miktarlarının, yasaklanmamış amaçlar için kullanımını doğrulayacak tür ve miktarlarla kesin olarak sınırlandırılmış olması.

c) Herhangi bir zamanda yasaklanmamış amaçlar için ülke çapında kullanılmasına izin verilen kimyasal maddelerin toplam miktarı bir tonu aşmamak üzere, ilgili mercii tarafından verilen izin belgesinde gösterilen üst sınır içinde olması.

ç) Herhangi bir yılda ülke çapında üretilen, devir yoluyla iktisap edilen veya bu Kanunla yasaklanmamış amaçlar için kullanılan toplam kimyasal madde miktarı bir tona eşit veya daha az olmak üzere, ilgili mercii tarafından verilen izin belgesinde gösterilen üst sınır içinde olması.

Bu fıkraya aykırı hareket edenler hakkında üç yıldan altı yıla kadar hapis ve sekizbin güne kadar adlı para cezası verilir.

(5) Bu Kanuna ekli (1) sayılı cetvelde yer alan kimyasal maddeler, Sözleşmeye taraf olmayan bir devlete hiçbir şekilde devredilemez veya bu devletten devralınamaz. Söz konusu kimyasal maddeler Sözleşmeye taraf bir başka devlete ise sadece bilimsel araştırma yapılması ve tıbbî, farmasötik veya koruyucu amaçlarla kullanılması kaydıyla devredilebilir veya bu devletten devralınabilir. Bu fıkrada belirtilen amaçlar için devrine izin verilen (1) sayılı cetvelde yer alan kimyasal maddelerin tekrar üçüncü bir devlete devrine müsaade edilmez. Bu fıkraya aykırı hareket edenlere, üç yıldan altı yıla kadar hapis ve sekizbin güne kadar adlı para cezası verilir.

(6) Bu Kanuna ekli (2) sayılı cetvelde yer alan kimyasal maddeler, Sözleşmeye taraf olmayan bir devlete veya bu devlette bulunan gerçek veya tüzel kişilere hiçbir şekilde devredilemez veya bunlardan devralınamaz. Bu fıkraya aykırı hareket edenlere, iki yıldan dört yıla kadar hapis ve yedibin güne kadar adlı para cezası verilir.

(7) Bu Kanuna ekli (3) sayılı cetvelde yer alan kimyasal maddeler, Sözleşmeye taraf olmayan bir devlete veya bu devlette bulunan gerçek veya tüzel kişilere sadece bu Kanunla yasaklanmamış amaçlarla devredilebilir veya bunlardan devralınabilir. Bu fıkraya aykırı hareket edenlere, bir yıldan üç yıla kadar hapis ve beşbin güne kadar adlı para cezası verilir.

(8) Suçun bir örgütün faaliyetleri çerçevesinde işlenmesi halinde öngörülen cezalar yarısı oranında artırılır.

(9) Bir Türk vatandaşı bu maddede düzenlenen suçları yurt dışında işlerse, 5237 sayılı Türk Ceza Kanununun 11 inci maddesi uyarınca takibata tâbi tutulur.

Zehirli kimyasal maddelerin ihracatı ve ithalatı

MADDE 6 – (1) Bu Kanunla yasaklanmamış amaçlar için Kanuna ekli cetvellerde yer alan toksik kimyasal maddeler ve bunların prekürsörlerinin, ithali ve ihracında ilgili mevzuatı uyarınca izin alınması zorunlu olanlar için Dış Ticaret Müsteşarlığından ithal izin belgesi ve ihracat uygunluk belgesi alınması zorunludur.

(2) Bu Kanuna ekli cetvellerde yer alan toksik kimyasal maddeler ile bunların prekürsörlerinin, Kanunda yasaklanmamış amaçlar için Türkiye'den serbest bölgelere ihracı veya serbest bölgelerden Türkiye'ye ithalinde de birinci fıkra hükümleri uygulanır.

Yönetmelik

MADDE 7 – (1) Bu Kanunun 4 üncü maddesinde düzenlenmesi öngörülen yönetmelik ile Kanunun uygulanmasına ilişkin usûl ve esaslara ilişkin diğer yönetmelikler; ilgili bakanlıklar ve kuruluşların da görüşleri alınarak, Sanayi ve Ticaret Bakanlığınca hazırlanarak bir yıl içinde yürürlüğe konulur.

GEÇİCİ MADDE 1 – (1) Bu Kanunun yürürlüğe girdiği tarihten önce faaliyet göstermekte olup da bu Kanun kapsamında yasaklanmamış amaçlar için bu Kanuna ekli cetvellerde yer alan toksik kimyasal maddeler ve bunların prekürsörleri ile farklı kimyasal maddelerle ilgili faaliyette bulunan tesisler için, 4 üncü madde uyarınca hazırlanan yönetmeliğin yürürlüğe girmesinden itibaren altı ay içinde izin belgesinin alınması zorunludur. Süresi içinde izin belgesi alınmayan tesisler Sanayi ve Ticaret Bakanlığınca süresiz olarak kapatılır.

GEÇİCİ MADDE 2 – (1) Bu Kanunda geçen Türk Lirası ibaresi karşılığında, uygulamada 28/1/2004 tarihli ve 5083 sayılı Türkiye Cumhuriyeti Devletinin Para Birimi Hakkında Kanun hükümlerine göre ülkede tedavülde bulunan para "Yeni Türk Lirası" olarak adlandırıldığı sürece, bu ibare kullanılır.

Yürürlük

MADDE 8 – (1) Bu Kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

Yürütme

MADDE 9 – (1) Bu Kanun hükümlerini Bakanlar Kurulu yürütür.

(1) SAYILI CETVEL

A.Toksik Kimyasal Maddeler(CAS tescil numarası)

(1)O-Alkil ($\leq C_{10}$, sikloalkil dahil) alkil

(Me, Et, n-Pr veya i-Pr)-fosfonofluoridatlar

(2)O-Alkil ($\leq C_{10}$, sikloalkil dahil) N, N-dialkil

(Me, Et, n-Pr veya i-Pr) fosforamidosiyanidatlar

(3)O-Alkil (H veya $\leq C_{10}$, sikloalkil dahil) S-2-dialkil

(Me, Et, n-Pr veya i-Pr)-aminoetil alkil

(Me, Et, n-Pr veya i-Pr) fosfonotiolatlar ve

tekabül eden alkile veya protonlandırılmış tuzlar

(4)Kükürtlü hardal gazları:

2 - Kloroetilklorometilsülfür(2625-76-5)

Hardal Gazı: Bis (2-kloroetil) sülfür(505-60-2)

Bis(2-kloroetiltio)metan(63869-13-6)

Seski-hardal gazı: 1,2-Bis(2-kloroetiltio)etan(3563-36-8)

1,3-Bis(2-kloroetiltio)-n-propan(63905-10-2)

1,4-Bis(2-kloroetiltio)-n-butan(142868-93-7)

1,5-Bis(2-kloroetiltio)-n-pentan(142868-94-8)

Bis(2-kloroetiltiometil)eter(63918-90-1)

O-Hardal Gazı: Bis(2-kloroetiltioetil)eter(63918-89-8)

(5)Lewisitler:

Lewisit 1: 2-Klorovinildikloroarsin(541-25-3)

Lewisit 2: Bis (2-klorovinil)kloroarsin(40334-69-8)

Lewisit 3: Tris (2-klorovinil)arsin(40334-70-1)

(6)Azot Hardal Gazları:

HN1: Bis (2-kloroetil)etilamin(538-07-8)

HN2: Bis(2-kloroetil)metilamin(51-75-2)

HN3: Tris(2-kloroetil)amin(555-77-1)

(7)Saksitoksin(35523-89-8)

(8)Risin(9009-86-3)

B.Prekürsörler

(9)Alkil (Me, Et, n-Pr veya i-Pr) fosfonildiflorürler

(10)O-Alkil (H veya $\leq C_{10}$, sikloalkil dahil) O-2-dialkil

(Me, Et, n-Pr veya i-Pr)-aminoetil alkil

(Me, Et, n-Pr veya i-Pr) fosfonitler ve tekabül eden alkile veya protonlandırılmış tuzlar

(11)Klorosarin: O-İzopropil metilfosfonokloridat(1445-76-7)

(12)Klorosoman: O-Pinakolil metilfosfonokloridat(7040-57-5)

(2) SAYILI CETVEL

A.Toksik Kimyasal Maddeler(CAS tescil numarası)

(1)Amiton: O,O-Dietil S-(2-(dietilamino)etil)fosforotiolat(78-53-5)

ve tekabül eden alkile veya protonlandırılmış tuzlar

(2)PFIB: 1,1,3,3,3-Pentafluoro-2 (trifluorometil)-1-propen(382-21-8)

(3)BZ: 3-Quinüklidinil benzilat(6581-06-2)

B.Prekürsörler

(4)Cetvel 1'e alınanlar hariç olmak üzere, bir metil, etil veya propil (normal veya izo) grubunun bağlı olduğu bir fosforlu atom içeren, ancak daha fazla karbon atomu içermeyen kimyasal maddeler,

Hariç Tutulan Maddeler:

Fonofos: O-Etil S-fenil etilfosfonotiolotionat(944-22-9)

(5)N,N-Dialkil (Me, Et, n-Pr veya i-Pr) fosforamidik dihalitler

(6)Dialkil (Me, Et, n-Pr veya i-Pr) N,N-dialkil

(Me, Et, n-Pr veya i-Pr) fosforamidatlar

(7)Arsenik triklorür(7784-34-1)

(8)2,2-Difenil-2-hidroksiasetik asit(76-93-7)

(9)Quinüklidin-3-ol(1619-34-7)

(10)N,N-Dialkil (Me, Et, n-Pr veya i-Pr) aminoetil-2-klorürler

ve tekabül eden protonlandırılmış tuzlar

(11)N,N-Dialkil (Me, Et, n-Pr veya i-Pr) aminoetan-2-ol'ler

ve tekabül eden protonlandırılmış tuzlar

Hariç Tutulan Maddeler: N,N-Dimetilaminoetanol(108-01-0)

ve tekabül eden protonlandırılmış tuzlar

N,N-Dietilaminoetanol(100-37-8)

ve tekabül eden protonlandırılmış tuzlar

(12)N,N-Dialkil (Me, Et,n-Pr veya i-Pr) aminoetan-2-tiol'ler

ve tekabül eden protonlandırılmış tuzlar

(13)Tiodiglikol: Bis(2-hidroksietil)sülfür(111-48-8)

(14)Pinakolil alkol: 3,3-Dimetilbutan-2-ol(464-07-3)

(3) SAYILI CETVEL

A.Toksik Kimyasal Maddeler(CAS tescil numarası)

(1)Fosgen: karbonil diklorür(75-44-5)

(2)Siyanojen klorür(506-77-4)

(3)Hidrojeniyanür(74-90-8)

(4)Kloropikrin: Trikloronitrometan(76-06-2)

B. Prekürsörler

(5)Fosforlu oksiklorür(10025-87-3)

(6)Fosforlu triklorür(7719-12-2)

(7)Fosforlu pentaklorür(10026-13-8)

(8)Trimetil fosfit(121-45-9)

(9)Trietil fosfit(122-52-1)

(10)Dimetil fosfit(868-85-9)

(11)Dietyl fosfit(762-04-9)

(12)Kükürt monoklorür(10025-67-9)

(13)Kükürt diklorür(10545-99-0)

(14)Tionil klorür(7719-09-7)

(15)Etildietanolamin(139-87-7)

(16)Metildietanolamin(105-59-9)

(17)Trietanolamin(102-71-6)

5564 SAYILI KANUNA EK VE DEĞİŞİKLİK GETİREN MEVZUATIN VEYA ANAYASA MAHKEMESİ KARARLARININ YÜRÜRLÜĞE GİRİŞ TARİHLERİNİ GÖSTERİR TABLO

Değiştiren Kanunun/ KHK'nin veya İptal Eden Anayasa Mahkemesi Kararının Numarası	5564 Sayılı Kanunun Değişen veya İptal Edilen Maddeleri	Yürürlüğe Giriş Tarihi
6462	2	3/5/2013
KHK/700	3	24/6/2018 tarihinde birlikte yapılan Türkiye Büyük Millet Meclisi ve Cumhurbaşkanlığı seçimleri sonucunda Cumhurbaşkanının andiçerek göreve başladığı tarihte (9/7/2018)